

№ 21

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

İSTANBUL KANDİLLİ RASATHANESİ

1939

(Ocak, Şubat, Mart)

Meteoroloji, Sismoloji ve
Miknatis Rasatları

*Bulletin Météorologique, Séismique et
Magnétique*

de

L'Observatoire d'Istanbul - Kandilli

I^{iere} trimèstre de l'année

1939

1945

İSTANBUL

MAARİF MATBAASI

III — Sismoloji (Séismologie)

Kemal Erkman

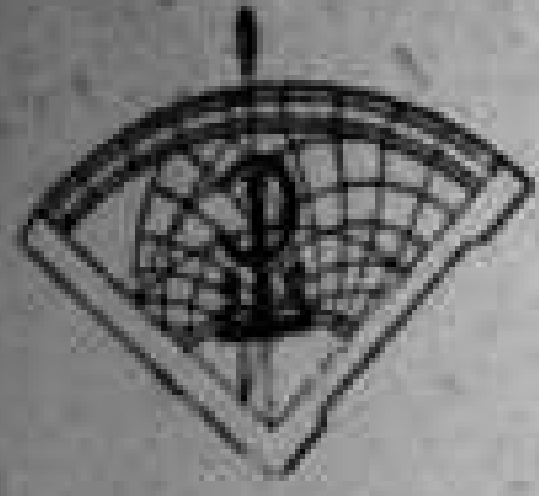
Bitişik sayfeler yerdepremlerini ve bunların asli ve tali fazlarının zamanlarını gösterir. Titrenti (Microséisme) ler dahil değildir. Cetvelin birinci sütunu tarih ve ikinci sütunu beynelmilel kabul edilmiş olan faz işaretleridir. Bu işaretlerden P_n veya \bar{P} titreşimin başlangıcını, F nihayetini ve iM de en şiddetli titreşim fazını gösterir. Üçüncü sütun da Türkiye saatiyle fazların zamanlarıdır. Dördüncü sütunda N-S bileşeninden alınan en büyük sianın devir müddeti gösterildiği gibi beşinci, altıncı ve yedinci sütunlarda en büyük sia miktarı milimetre olarak gösterilmiştir. A_N şimal-cenup bileşenine, A_E şark-garp bileşenine aittir. Tahmin edilen merkez üstü uzaklık Δ ile son sütunda kilometre olarak gösterilmiştir. Ve düşünceler hanesinde de olayın vukubulduğu haber verilen mahal -icabederse coğrafi vaziyetleriyle beraber- kaydedilmiştir. Eğer olay memleket dahilinde ise icabeden umumi karakteri de ilâve edilmiştir. Kayıtlar Galitzin sistemi sismoğrafından alınmıştır. Eğer diğer aletlerden alınmış ise düşünceler hanesinde ayrıca gösterilmiştir.

Sismoloji rasatları — (Observations sismologiques)

Aletin sistemi (Système du sismographe): Galitzin

Tarih Date	Fazlar Phases	Zamanlar h. m. Sec	N—S Bileşeninde Period Sec	A _N mm.	A _E mm.	A _Z mm.	Δ km.	DÜŞÜNCELER Remarques
Ocak Janvier 1939								
2	P _n PS S F	06.36.45 37.15 37.26 06.53.—	10	198	84	98	290	Çandarlı İzmir ve Turgutluda duyulmuş tur.
9	e	13.48.—	—	—	—	—	—	Hafif replik.
20	e	03.31.—	—	—	—	—	—	Uzak ve hafif eser. Fazların karakteri aşağıdaki depreme benzer.
20	P _n S _n eL F	16.27.26 30.47 34.34 17.00.—	12	65	44	21	1.880	Trablus Garpta
22	P _n S _n L F	04.24.59 28.21 30.38 05.16.—	14	85	55	28	1.840	Ynkardakinin repliğidir.
25	P _n P PR ₁ PS F	04.46.15 49.47 51.15 05.00.54 06.—.—	—	—	—	—	13.300	Şilinin Şilan sahasında tahripkâr bir zelzele. Fazlar şiddetli olduğundan ka- ğıtların haricine çıkmış ve öl- çülememiştir.
25	eP _n S _n eL F	13.09.33 12.37 15.37 13.31.—	12	33	25	17	1.460	
27	e eL F	22.13.56 16.40 22.32.—	12	20	9	9	1.460	Yukardakipin repliğidir.
30	eP _n e F	02.03.20 08.16 03.30.—	—	—	—	—	Uzak	Hafif.

Tarih Date	Fazlar Phases	Zamanlar h. m. Sec	N—S Bileşeninde Period Sec	A _N mm.	A _E mm.	A _Z mm.	Δ km.	DÜŞÜNCELER Remarques
Şubat Février 1939								
3	P _n P PR ₁ F	07.45.35 47.20 50.44 10.—.—	—	—	—	25	700	
Mart Mars 1939								
13	S _n F	07.38.40 07.51.—	—	—	—	—	—	İlk faz kuvvetli olduğundan yazılamamıştır.
15	e F	22.55.54 22.58.—	—	—	—	—	Yakın	Hafif.
20	P _n PR ₁ PR ₂ S _n eL F	05.34.16 37.15 39.09 43.49 06.07.29 06.41.—	—	—	—	9	8.600	Japonyada,
20	P _n S F	18.39.59 40.37 18.56.—	12	39	18	22	260	
21	P _n PR ₁ S _n eL iM F	03.22.11 25.06 32.11 56.36 04.00.11 06.05.—	25	86	—	40	8.600	Sumatrada.
22	P _n F	09.41.08 11.56.—	—	—	—	—	Uzak	Çok hafif.
25	e S F	10.41.13 42.15 10.49.—	—	—	—	—	Yakın	Hafif.
27	P _n S F	07.12.53 13.23 07.29.—	12	12	—	8	200	
31	P _n PS S F	08.53.04 54.08 54.26 09.03.—	10	22	—	18	410	

№ 22

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

İSTANBUL KANDİLLİ RASATHANESİ

1939

(Nisan, Mayıs, Haziran)

Meteoroloji, Sismoloji ve
Miknatis Rasatları

*Bulletin Météorologique, Séismique et
Magnétique*

de

L'Observatoire d'Istanbul - Kandilli

IIième trimestre de l'année

1939

1945

İSTANBUL
MİLLİ EĞİTİM BASIMEVİ

III — Sismoloji (Séismologie)

Kemal Erkman

Bitişik sahifeler yerdepremlerini ve bunların asli ve tali fazlarının zamanlarını gösterir. Titrenti (Microséisme) ler dahil değildir. Cetvelin birinci sütunu tarih ve ikinci sütunu beynelmilel kabul edilmiş olan faz işaretleridir. Bu işaretlerden P_n veya \bar{P} titreşimin başlangıcını, F nihayetini ve iM de en şiddetli titreşim fazını gösterir. Üçüncü sütun da Türkiye saatiyle fazların zamanlarıdır. Dördüncü sütunda $N-S$ bileşeninden alınan en büyük sianın devir müddeti gösterildiği gibi beşinci, altıncı ve yedinci sütunlarda en büyük sia miktarı milimetre olarak gösterilmiştir. A_N şimal-cenup bileşenine, A_E şark-garp bileşenine aittir. Tahmin edilen merkez üstü uzaklık Δ ile son sütunda kilometre olarak gösterilmiştir. Ve düşünceler hanesinde de olayın vukubulduğu haber verilen mahal-icabederse coğrafi vaziyetleriyle beraber- kaydedilmiştir. Eğer olay memleket dahilinde ise icabeden umumi karakteri de ilâve edilmiştir. Kayıtlar Galitzin sistemi sismoğrafından alınmıştır. Eğer diğer aletlerden alınmış ise düşünceler hanesinde ayrıca gösterilmiştir.

Sismoloji rasatları — (Observations sismologiques)

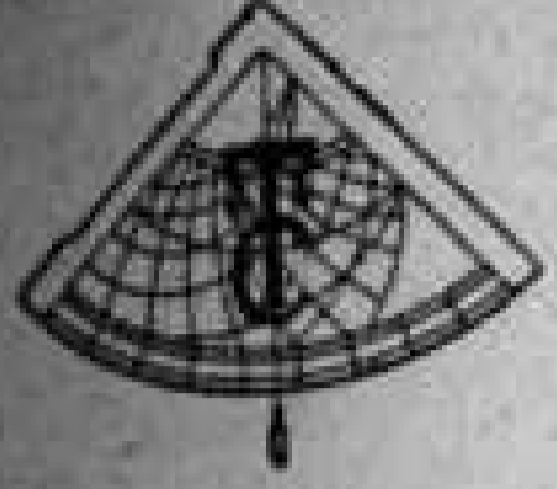
Aletin sistemi (Système du sèismographe): Galitzin

Tarih Date	Fazlar Phases	Zamanlar h. m. Sec	N—S Bileşeninde Period Sec	A _N mm.	A _E mm.	A _Z mm.	Δ km.	DÜŞÜNCELER Remarques
Nisan Avril 1939								
1	P _n S F	23.08.30 09.54 23.22.—	9	25,5	15,5	41	540	
4	P _n S R ₂ 2S F	23.27.57 28.30 29.04 23.43.—	12	26,5	11,5	16	240	
5	P _n PR ₁ PR ₂ S _c P _c S P S M F	19.01.32 05.12 05.54 12.02 15.28 20.04.— 21.32.—	19	42	36	21	10.500	Yeni Hébrides.
6	P _n S _n F	06.16.43 19.52 06.44.—	—	—	—	—	1.540	Çok hafif.
9	P S F	03.32.38 32.50 03.35.—	—	—	—	—	100	Çok hafif.
18	P _n PR ₂ PS e? eL? F	08.37.25 42.09 51.57 09.10.27 25.— 12.32.—	22	198	—	—	12.200	Çok şiddetli.
21	P _n F	00.25.42 01.19.—	—	—	—	—	Uzak	Hafif replik.
21	P P _c P _c S S _c P _c P S P S SR ₁ F	06.39.33 42.08 48.14 51.25 56.20 08.04.—	12	45,5	—	—	12.800	

Tarih Date	Fazlar Phases	Zamanlar h. m. Sec	N—S Bileşeninde Period Sec	A _N mm.	A _E mm.	A _Z mm.	Δ km.	DÜŞÜNCELER Remarques
Nisan Avril 1939								
23	P _n P PR ₁ PR ₂ F	18.33.04 36.23 37.56 41.03 20.09.—	14	37	46	—	10.460	
26	P _n e S? F	13.38.08 39.19 14.29.—	—	—	—	—	Uzak	Çok hafif.
30	P _n PR ₁ S _c P _c S F	05.11.24 16.30 21.43 08.—.—	23	196	—	—	10.400	Çok şiddetli olduğundan safha- lar birbirine karışmıştır.
Mayıs Mai 1939								
1	e?	15.11.—	—	—	—	—	Uzak	Çok hafif.
1	P _n S _c P _c S PPS SR ₂ F	19.17.54 27.51 42.36 46.37 21.29.—	13	44	18	—	14.700	
2	P _n PR ₂ PS e? F	15.33.05 40.36 47.42 16.06.59 18.39.—	11	115	183	—	13.500	Şiddetli.
8	P _n S? F	03.54.49 04.03.— 06.46.—	12	181	—	—	6.360	Çok şiddetli olduğundan safha- lar seçilememiştir.
10	P _n S _c P _c S P _c P _c S PPS eL ₁ F	09.56.48 10.03.50 07.06 13.12 30.— 11.48.—	18	14	—	—	14.600	

Tarih Date	Fazlar Phases	Zamanlar h. m. Sec	N—S Bileşeninde Period Sec	A _N mm.	A _E mm.	A _Z mm.	Δ km.	DÜŞÜNCELER Remarques
Mayıs Mai 1939 17	P _n P S _n F	20.44.22 48.12 56.56 23.—.—	14	16	—	9	12.800	
19	iP _n F	20.50.20 21.—.—	—	—	—	—	Uzak	Çok hafif.
20	P _n R ₃ 2P R ₃ 2P ₃ S ₂ F	11.37.01 38.32 39.56 12.12.—	8	44	91	82	1.650	
23	P _n PR ₂ S _n F	06.26.34 30.03 36.00 07.23.—	—	—	11	5	6.700	
26	P _n S _n F	13.49.49 14.01.16 14.40.—	—	—	7	6	11.800	
26	iP _n	21.09.—	—	—	—	—	Uzak	Hafif.
27	P _n PR ₁ S _n F	06.55.15 57.37 07.03.12 07.30.—	—	—	—	8	6.400	
31	P _n R ₃ P R ₃ 2P ₃ S ₂ e? F	03.25.50 26.53 28.09 29.06 03.48.—	13	11	9	76	1.400	
Haziran Juin 1939 1	P _n S F	23.17.02 18.13 23.31.—	—	6	—	8	460	
2	P _n PR ₂ PS F	05.45.45 49.28 56.54 07.20.—	—	—	—	7	8.800	

Tarih Date	Fazlar Phases	Zamanlar h. m. Sec	N—S Bileşeninde Period Sec	A _N mm.	A _E mm.	A _Z mm.	Δ km.	DÜŞÜNCELER Remarques
Haziran Juin 1939 8	iP _n	23.06.31	—	—	—	—	Uzak	Çok hafif
12	P _n S _n F	06.17.28 27.33 08.—.—	—	—	19	—	8.900	
19	P _n	00.14.19	—	—	—	—	Çok uzak	Hafif.
22	P _n PR ₁ S _n SR ₁ SR ₂ F	20.27.38 29.22 34.16 37.24 39.50 22.03.—	12	25	16	14	5.000	
23	iP _n	18.39.—	—	—	—	—	Uzak	Çok hafif
28	P _n P PR ₁ S _c P _c P _s PPS F	01.17.12 21.02 22.42 28.10 34.26 02.45.—	9	27	15	17	13.600	

№ 23

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

İSTANBUL KANDİLLİ RASATHANESİ

1939

(Temmuz, Ağustos, Eylül)

Meteoroloji, Sismoloji ve
Miknatis Rasatları

*Bulletin Météorologique, Séismique et
Magnétique*

de

L'Observatoire d'Istanbul - Kandilli

IIIième trimestre de l'année

1939

1945

İSTANBUL
MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ

III – Sismoloji (Séismologie)

Kemal Erkman

Bitişik sayfeler yerdepremlerini ve bunların asli ve tali fazlarının zamanlarını gösterir. Titrenti (Microséisme) ler dahil değildir. Cetvelin birinci sütunu tarih ve ikinci sütunu milletlerarası kabul edilmiş olan faz işaretleridir. Bu işaretlerden P_n veya \bar{P} titreşimin başlangıcını, F nihayetini ve iM de en şiddetli titreşim fazını gösterir. Üçüncü sütun da Türkiye saatiyle fazların zamanlarıdır. Dördüncü sütunda N - S bileşeninden alınan en büyük genliğin devir müddeti gösterildiği gibi beşinci, altıncı ve yedinci sütunlarda en büyük genlik miktarı milimetre olarak gösterilmiştir. A_N (N - S) bileşenine, A_E (E - W) bileşenine aittir. Tahmin edilen merkez üstü uzaklık Δ ile son sütunda kilometre olarak gösterilmiştir. Ve düşünceler hanesinde de olayın vukubulduğu haber verilen mahal icabederse coğrafi koordinatlarıyla beraber kaydedilmiştir. Eğer olay memleket içerisinde ise icabeden umumi karakteri de ilâve edilmiştir. Kayıtlar Galitzin sistemi sismoğrafından alınmıştır. Eğer diğer aletlerden alınmış ise düşünceler hanesinde ayrıca gösterilmiştir.

Sismoloji rasatları — (Observations sismologiques)
Aletin sistemi (Système du sèismographe): Galitzin

Tarih Date	Fazlar Phases	Zamanlar h. m. Sec	N—S Bileşeninde Period Sec	A _N mm.	A _E mm.	A _Z mm.	Δ km.	DÜŞÜNCELER Remarques
Temmuz Juillet 1939 2	P _n S R _i P F	11.20.09 20.30 21.32 11.33.—	9	9	5	5	550	
4	eP _n	20.44.—	—	—	—	—	Uzak	Çok hafif.
6	P _n PR ₁ PR ₂ S _n F	00.59.52 01.02.14 03.16 09.14 02.30.—	—	—	20	16	6.600	
12	P _n P R _i PS S F	16.20.52 21.07 21.22 21.32 16.31.—	9	29,5	7	22	280	Dikilide
12	P _n F	22.30.39 23.27.—	—	—	—	—	Uzak	Hafif.
13	P _n S _c P _c S S _c P _c PS PPS F	00.11.36 17.25 23.41 27.33 03.52.—	12	9	15	5	13.000	
15	e S? F	22.55.27 23.00.18 23.23.—	—	—	—	—	Uzak	Hafif.
16	iP _n PR ₂ PR ₂ F	12.32.— 41.17 13.04.30 13.57.—	13	14	29,5	2	15.000	
18	P _n P _c P _c S SR ₂ eL? M ₁ M ₂ F	05.40.34 51.24 52.30 06.02.39 10.49 18.— 08.21.—	21	22	30	—	11.000	

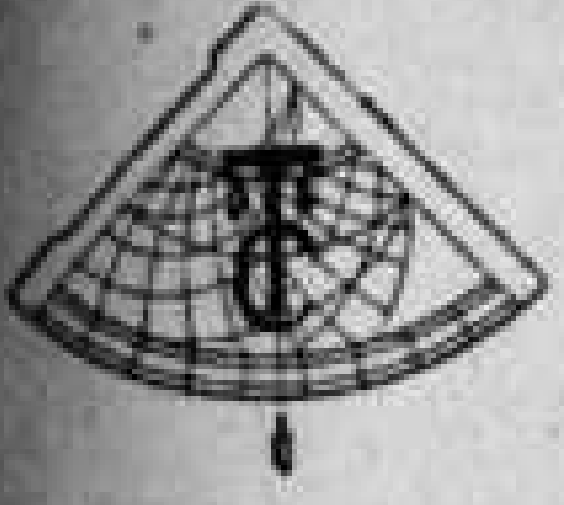
Tarih Date	Fazlar Phases	Zamanlar h. m. Sec	N—S Bileşeninde Period Sec	A _N mm.	A _E mm.	A _Z mm.	Δ km.	DÜŞÜNCELER Remarques
Temmuz Juillet 1939 20	P _n P PR ₂ S _c P _c S PS F	04.41.52 45.20 47.— 51.12 55.44 05.18.—	13	7	8,5	—	13.800	
24	P _n S F	19.40.38 45.02 20.11.—	—	—	5,5	4,5	240	
25	P _n R _i P R _s 2P ₃ S ₂ R _s 2S F	00.05.56 06.13 06.51 07.26 00.22.—	13	70	—	47,5	440	Muğlada Şiddetlice
25	P _n S R _s i' F	05.40.46 40.56 41.10 05.52.—	9	28	37	—	200	Çok şiddetli Menkaldan alınmıştır.
25	P _n S F	05.56.24 56.45 05.57.—	—	—	—	—	200	Çok hafif.
26	P _n S R _s P ₂ S F	07.15.56 17.31 16.57 07.31.—	—	—	6	18	250	
27	P _n R _s 2P R _s 2S F	12.14.20 15.44 50.13 12.35.—	—	—	21	22	1.700	
28	P _n R _s 2P R _s 2S F	18.07.46 09.19 13.36 18.25.—	6	—	14,5	18	1.800	Replik.
31	P _n R _s 2P S F	15.33.11 33.29 34.13 15.58.—	—	—	55	146	410	

Tarih Date	Fazlar Phases	Zamanlar h. m. Sec	N—S Bileşeninde Period Sec	A _N mm.	A _E mm.	A _Z mm.	Δ km.	DÜŞÜNCELER Remarques
Ağustos Août 1939								
2	$\overline{P_n}$ \overline{S} R _s 2 \overline{P} F	11.26.29 26.58 27.58 11.46.—	10	10	16,5	—	580	
2	\overline{P} \overline{S} R _i \overline{S} F	15.06.37 06.53 07.00 15.15.—	8	14,5	18,5	—	130	Menkaldan alınmıştır.
3	\overline{P} \overline{S} R _i \overline{S} F	14.33.13 33.29 33.46 14.46.—	6	60,5	57	—	125	Bursa, Erdek, İnegöl, Kütahya, Uşak ve İzmirde duyulmuştur. Eskişehirde binalarda çatlaklar hâsıl olmuştur. Menkaldan alınmıştır.
3	\overline{P} \overline{S} F	15.42.10 42.26 15.52.—	9	18	42	—	130	Şiddetli. Yukardakinin repliğidir.
3	$\overline{P_n}$ \overline{S} F	22.21.04 21.30 22.36.—	—	—	25	77	200	İnegölde
5	$\overline{P_n}$ R _s \overline{P} R _i \overline{P} \overline{S} \overline{S} F	23.07.53 07.57 08.27 08.43 23.29.—	8	13	63	62,5	340	
6	$\overline{P_n}$ F	05.07.03 05.11.—	—	—	—	—	Çok yakın	
8	$\overline{P_n}$	16.56.—	—	—	—	—	Çok yakın	Replik.
8	$\overline{P_n}$	23.40.—	—	—	—	—	Çok yakın	Replik.
9	$\overline{P_n}$ R _s \overline{P} R _s \overline{S} F	05.32.21 33.15 35.07 05.56.—	11	13,5	31,5	18	1.200	
9	$\overline{P_n}$ \overline{S} F	14.30.45 31.13 14.44.—	10	18	7,5	10	325	

Tarih Date	Fazlar Phases	Zamanlar h. m. Sec	N—S Bileşeninde Period Sec	A _N mm.	A _E mm.	A _Z mm.	Δ km.	DÜŞÜNCELER Remarques
Ağustos Août 1939								
10	$\overline{P_n}$ R _i \overline{P} \overline{S} F	01.44.08 44.10 44.23 02.12.—	8	194	169	79	200	İnegölde duyulmuştur
12	e ?	03.52.—	—	—	—	—	—	Çok yakın Çok hafif replik.
12	e $\overline{P_n}$ R _s 2 \overline{P} R _s 2 \overline{S} F	04.26.20 29.09 29.47 04.—.—	8	8,5	13	16,5	420	Muğlada
12	$\overline{P_n}$ S _n eL F	12.02.00 12.01 33.— 13.25.—	16	19	36,5	15	8.800	
19	\overline{P} PR ₁ e ? eL F	00.35.17 39.12 01.09.40 49.40 02.45.—	16	11,5	13	9,5	17.400	
19	e F	03.07.— 05.09.—	—	—	—	—	—	Yukardakinin repliğidir. Çok hafif.
20	\overline{P} \overline{S} F	02.44.26 44.44 02.45.—	—	—	—	—	140	Çok hafif. Menkaldan alınmıştır.
23								Bugün aynı merkezden gelen iki hafif replik kaydedilmiştir.
24								Bugün aynı merkezden gelen iki hafif replik kaydedilmiştir.
27	\overline{P} \overline{S} F	10.46.07 46.27 10.52.—	—	—	—	—	165	Çok hafif.
28	$\overline{P_n}$ PR ₁ F	00.45.47 50.27 01.29.—	7,5	10,5	4,5	7,5	8.480	
31	$\overline{P_n}$ \overline{S} F	03.09.58 10.38 03.16.—	—	—	—	—	280	

Tarih Date	Fazlar Phases	Zamanlar h. m. Sec	N—S Bileşeninde Period Sec	A _N mm.	A _E mm.	A _Z mm.	Δ km	DÜŞÜNCELER Remarques
Eylül Septembre 1939 2	e P _n F	11.20.31 13.32.—	25	8	11	8	Uzak	Hafif.
5	e	01.03.39	—	—	—	—	Replik	Eser
5	P _n F	08.03.40 08.14.—	—	—	—	—	Replik	Eser
8	P _n S _n F	14.17.16 27.45 17.24.—	—	—	119	45	9.600	Şiddetli
13	e P _n	00.29.33	—	—	—	—	Yakın	Hafif replik.
16	P̄	01.16.55	—	—	4	—	160	İnegöl (Domanıç) zelzelesi
	R _i P̄	16.57						Şiddetli
	R _s P̄	17.04						Manikalardan alınmıştır.
	S̄	17.15						
	F	01.30.—						
	P̄	02.14.27						155
R _s P̄	14.36	—	—	8	—	155	Şiddetlice replik	
S̄	14.47							
F	02.17.—							
P̄	03.43.26	—	—	9	—	155	İnegöl (Domanıç) zelzelenin	
R _s P̄	43.35						Şiddetlice replik	
S̄	43.45						Bu üç zelzele Şile, Akhisar,	
F	03.47.—						Çanakkale, Bilecik, Balıkesir, Eskişehir, Bursa, İnegöl ve U- şakta duyulmuştur. Ve bilhassa İnegölün Domanıç nahiyesinde ufak tefek hasarlar yapmıştır.	
17	e P _n	20.10.38	—	—	—	—	Yakın	Replik.
18	e P _n	13.50.52	—	—	—	—	—	Hafif replik.
19	P _n P R ₂ F	05.29.00 33.01 06.11.—	—	—	12	10	7.600	Hafif.
20	P _n	02.21.15	—	—	92	109	1.020	
	R _i P̄	21.59						
	R _i P̄ S̄	22.08						
	R _i S̄	24.07						
	F	03.00.—						

Tarih Date	Fazlar Phases	Zamanlar h. m. Sec	N—S Bileşeninde Period Sec	A _N mm.	A _E mm.	A _Z mm.	Δ km.	DÜŞÜNCELER Remarques
Eylül Septembre 1939 22	P _n P̄ S̄ F	01.37.14 37.19 37.56 03.00.—	12	69	75	—	280	Çok şiddetli Dikili zelzelesi Dikili ve Bergamada çok hasar yapmıştır.
22	P _n S̄ F	03.06.19 06.37 03.09.—	—	—	—	—	280	Hafif replik Dikili
22	P _n F	03.20.05 03.22.—	—	—	—	—	280	Çok hafif replik Dikili
22	e F	03.26.— 03.27.—	—	—	—	—	280	Çok hafif replik Dikili
22	e	04.14.—	—	—	—	—	280	Çok hafif replik Dikili
22	e	04.32.—	—	—	—	—	280	Çok hafif replik Dikili
22	P _n S̄ F	06.10.00 10.40 06.12.—	—	—	—	—	280	Çok hafif replik Dikili
22								Bugün Dikilide ayrıca 4 adet çok hafif zelzele daha kayde- dirmiştir.
23	P _n S̄ F	15.23.24 24.39 15.32.—	—	—	5	7	480	Kuvvetlice
23	e P _n	20.28.27	—	—	—	—	Dikili	Çok hafif
24	e P _n	08.03.23	—	—	—	—	Dikili	Çok hafif
24	e P _n	20.48.52	—	—	—	—	Dikili	Çok hafif
25	P _n S̄ R _i P̄ S̄ F	18.29.36 30.14 30.35 18.48.—	—	—	—	—	400	Kuvvetlice

№ 24

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

İSTANBUL KANDİLLİ RASATHANESİ

1939

(Ekim, Kasım, Aralık)

Meteoroloji, Sismoloji ve
Miknatis Rasatları

*Bulletin Météorologique, Séismique et
Magnétique*

de

L'Observatoire d'Istanbul - Kandilli

IVième trimestre de l'année

1939

1945

İSTANBUL
MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ

III — Sismoloji (Séismologie)

Kemal Erkman

Bitişik sayfeler yerdepremlerini ve bunların asli ve tali fazlarının zamanlarını gösterir. Titrenti (Microséisme) ler dahil değildir. Cetvelin birinci sütunu tarih ve ikinci sütunu milletlerarası kabul edilmiş olan faz işaretleridir. Bu işaretlerden P_n veya \bar{P} titreşimin başlangıcını, F nihayetini ve iM de en şiddetli titreşim fazını gösterir. Üçüncü sütun da Türkiye saatiyle fazların zamanlarıdır. Dördüncü sütunda N - S bileşeninden alınan en büyük genliğin devir müddeti gösterildiği gibi beşinci, altıncı ve yedinci sütunlarda en büyük genlik miktarı milimetre olarak gösterilmiştir. A_N (N - S) bileşenine, A_E (E - W) bileşenine aittir. Tahmin edilen merkez üstü uzaklık Δ ile son sütunda kilometre olarak gösterilmiştir. Ve düşünceler hanesinde de olayın vukubulduğu haber verilen mahal - icabederse coğrafi koordinatlarıyla beraber - kaydedilmiştir. Eğer olay memleket içerisinde ise icabeden umumi karakteri de ilâve edilmiştir. Kayıtlar Galitzin sistemi sismoğrafından alınmıştır. Eğer diğer aletlerden alınmış ise düşünceler hanesinde ayrıca gösterilmiştir.

1939 senesinde Anadolu'da ufak tefek birçok sarsıntı kaydedildiği gibi en şiddetli depremler dahi kaydedilmiştir.

Bu senenin ilk şiddetli depremi 16 Eylülde İnegölde olmuştur. (Sismoğraf: I) Bu deprem Şile, Akhisar, Çanakkale, Bilecik, Balıkesir, Eskişehir, Bursa ve Uşakta duyulmuştur. Bilhassa İnegölün Domaniç bucağında çok şiddetli olmuştur. Bazı binalarda çatlaklar husule gelmiş, birçok baca ve bir iki çürük yapıları dam çökmüştür. Bu deprem merkez üstünde şiddet bakımından VII nci dereceye varmıştır.

İkinci şiddetli deprem 22 Eylülde Dikilide vukubulmuştur. (Sismoğraf: II) Bu deprem Ege muntakasında çok şiddetli duyulmuş ve Orta Anadolu'da da hissedilmiştir. Şiddet bakımından IX uncu dereceyi bulan bu deprem merkez üstü sahasını teşkil eden Dikili, Bergama ilçeleri ve köylerinde şiddetli tahribat yapmıştır. Yüzlerce bina, yıkılmış, insan ve hayvan kaybı da önemli olmuştur.

Üçüncü şiddetli deprem 21 Kasım'da Tercan ilçesinde olmuştur. Bu deprem Tercan ilçesinde birkaç köyü harabetsi ve derece bakımından IX u bulmuştur. Bu deprem şiddetli olmakla beraber te'sir sahası çok küçük olduğundan fazla tahribat yapmamıştır.

Dördüncü şiddetli deprem Erzincan depremidir. (Sismoğraf: IV) Yüz yıldanberi memleketimizde vukubulan depremlerin en şiddetlisi olan bu deprem X 1/2 dereceyi geçmiştir. Bu afet Türkiyenin her tarafından duyulmuştur. Bütün Anadolu'yu sarsmıştır. Bu depremin diğerlerinden iki mühim farikası vardır: Birisi te'sir sahasının genişliği diğeri şiddet mertebesinin 10 u tecavüz etmesidir. Bu depreme sismik bakımdan Kelkit depremi demek daha doğrudur. Bu deprem için merkez değil bir hat mevzu bahisdir. Uzunluğu 250 kilometreye varan bu hat Kelkit vadisini takip ederek garba doğru, bir taraftan Reşadiye ile Niksar arasında Almuş, Omala doğrultusundan Amasyaya uzanırken Niksarın önünden Kelkit vadisini takiple Erbaadan geçtiği ve Çandır köyünün ilerisine bir kol attığı, diğer taraftan da Suşehrinden doğuya doğru Çürük vadisine ilerlerken Refahiye'nin kuzey köylerini dolaşan bir kolun Erzincan vadisini katederek

Sonuna boğazına doğru imtidat ettiği görülmüştür. Bu tarif edilen doğrultular üzerinde büyük küçük birçok yer çatlakları husule gelmiştir. Bazı yerlerde bu çatlaklar kilometrelerce uzadığı gibi genişliği de bir metreyi geçmiştir. Jeolojik tahribat itibariyle olayın ağırlık merkezi Koyulhisar, Suşehri, Reşadiye civarındadır. Bu depremde dağlardan devrilen kayalar yüzlerce metre küptür.

Bu depremde bazı yerlerdeki deprem ivmesi:

Erzincan	1200	mm/sec ²	Ağvanuş	1000	mm/sec ²
Zara	750	"	Ezbider	750	"
Suşehri	750	"	Koyulhisar	1500	"
Erbaa	1000	"	Niksar	950	" bulmuştur.

Erzincan depremi müthiş bir afet olmuştur. Merkez üstü sahasında yıkılmayan ev, dam vesaire kalmamış ve binlerce insan ve hayvan yok olmuştur.

Sismoloji rasatları — (Observations sismologiques)

Aletin sistemi (Système du sèismographe): Galitzin

Tarih Date	Fazlar Phases	Zamanlar h. m. Sec	N—S Bileşeninde Period Sec	A _N mm.	A _E mm.	A _Z mm.	Δ km.	DÜŞÜNCELER Remarques
Ekim Octobre 1939 7	e	12.25.03	—	—	—	—	—	Hafif replik.
9	e F	04.40.36 06.34.—	—	—	6	3	Uzak	Hafif.
10	P _n P R ₁ S R ₂ eL F	20.44.14 47.10 21.05.15 17.— 23.27.—	—	—	151	130	9.800	Şiddetlice
14	e ?	23.49.53	—	—	—	—	—	Hafif replik.
15	P _n S F	07.44.02 55.05 10.—	—	—	—	64	410	Kuvvetlice
15	P _n R, P, S R, 2 S F	16.11.41 12.58 14.05 16.47.—	—	—	5,5	6	780	
17	P _n F	08.41.21 11.05.—	—	—	23	22	Uzak	Hafif replik.
19	P S F	23.34.39 35.15 24.—.—	7	41	88	—	270	Bergama Çok şiddetli olduğundan fazlar seçilememiştir. Mainkalardan alınmıştır.
20	e e e e c e e	00.37.39 00.42.37 00.53.01 01.45.56 02.28.19 03.52.36 06.57.17	—	—	—	—	Bergama	Eser replik " " " " " " " " " " " "
22	eP	00.57.19	—	—	—	—	—	
31	e ?	20.57.37	—	—	—	—	—	

Tarih Date	Fazlar Phases	Zamanlar h. m. Sec.	N—S Bileşeninde Period Sec	A _N mm.	A _E mm.	A _Z mm.	Δ km.	DÜŞÜNCELER Remarques
Ekim Octobre 1939 31	P _n S F	23.03.04 03.39 23.18.—	—	—	17	18	260	Şiddetlice
Kasım Novembre 1939 8	P _n PR ₂ PS F	19.26.12 30.34 36.16 20.08.—	—	—	—	12	8.200	
18	eP? eL F	03.38.23 04.18.52 04.53.—	—	—	—	13	Uzak	Replik.
21	P _n R _s P R _s PS ₂ R _s S F	10.50.57 51.38 53.24 53.46 11.08.—	8	31	10,5	—	940	Tercan depremi Tercan ilçesinde birçok köy harap olmuştur. Mainkalarından alınmıştır.
26	eP S F	09.31.00 31.48 09.42.—	—	—	—	—	Replik	Hafif.
28	P _n PR ₁ S _n F	16.26.26 30.08 33.41 16.53.—	—	—	—	19	6.800	
Aralık Décembre 1939 3	e	14.17.—	—	—	—	—	Uzak	Çok hafif.
5	e	10.43.—	24	26	89	29,5	Uzak	Çok şiddetli olan bu depremin vukuu esnasında saatımız işa- ret vermediği için zamanlar bulunamamış ve fazlar hesap edilememiştir.
10	P _n S F	17.22.18 22.57 17.37.—	10	67	9,5	52	280	Edremid körfezinde şiddetle duyulmuştur.

Tarih Date	Fazlar Phases	Zamanlar h. m. Sec.	N—S Bileşeninde Period Sec	A _N mm.	A _E mm.	A _Z mm.	Δ km.	DÜŞÜNCELER Remarques
Aralık Décembre 1939 16	P _n PR ₂ S _c P _c S eL F	12.58.25 13.04.38 08.30 37.— 14.13.—	9	43	24,5	26	11.000	
21	P _n P _c P _c S S _n PPS L F	23.11.26 17.32 24.02 26.46 23.56.— 24.46.—	28	4	6	—	13.100	Çok şiddetli olduğundan fazlar seçilememiş ve Mainkalarından hesap edilmiştir.
22	eP	07.01.56	—	—	—	—	—	Hafif replik.
27	P _n R _s P R _s S F	01.57.24 58.02 59.49 03.—.—	—	—	—	—	860	Erzincan afeti. Kâğıtların haricine çıktığından ölçülememiştir, Mainkalarından alınmıştır.
28	e? eP _n eP _n eP _n eP _n eP _n	09.41.58 14.27.— 16.00.— 16.47.— 17.50.— 19.45.—	—	—	—	—	—	Hafif replik. " " " " " "
29	eP _n	21.14.58	—	—	—	—	—	Hafif replik.
29	eP _n S _n F	13.35.— 37.00 14.02.—	—	—	—	—	860	Replik.
29	e? S _n F	15.21.— 23.12 15.33.—	—	—	—	—	860	Replik.
29	e? S _n F	18.07.— 09.01 18.12.—	—	—	—	—	860	Replik.